

GYMNÁZIUM BRNO-BYSTRC,
příspěvková organizace,
Vejrostova 2, 635 00 Brno

tel.: 533 555 100
e-mail: info@gyby.cz
www.gyby.cz

Preventivní program na školní rok 2019/2020

Zpracovala: PhDr. Iva Hrazdírová

Realizátor: pedagogický sbor Gymnázia Brno-Bystrc

Termín realizace: 2019–2020

Obsah:

1. Charakteristika školy.....	3
2. Vnitřní informační zdroje.....	3
3. Vnější informační zdroje.....	4
4. Cíle.....	5
5. Potřebnost projektu.....	5
6. Analýza současného stavu.....	5
7. Personální zajištění prevence – školní poradenské pracoviště.....	6
8. Spolupráce s ostatními organizacemi.....	6
9. Cílové skupiny.....	7
10. Aktivity pro jednotlivé cílové skupiny.....	7
11. Metody a formy práce.....	8
12. Vyhodnocení PP.....	8
13. Závěr.....	8
14. Cíle na příští školní rok.....	8
14.1.a Harmonogram programu a akcí.....	8
14.1.b Výchovná činnost v oblasti primární prevence.....	10
15. Přílohy.....	12
15.1 Stávající platné dokumenty v resortu MŠMT.....	12
15.2 Kontakty na krizová, poradenská a preventivní zařízení.....	13
15.3 Krizové plány.....	17
15.3.1 Vstup policie do školy.....	17
15.3.2a Nepřítomnost ve škole a omlouvání absencí.....	17
15.3.2b Záškoláctví.....	19
15.3.3 ŠIKANA.....	20
15.3.3a Program proti šikanování.....	20
15.3.3b Krizový plán – šikana.....	23
15.3.4 Cigarety a jiné drogy ve škole.....	26
15.3.5 První pomoc při otravě návykovými látkami a alkoholem.....	27
15.3.6 Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem.....	29
15.3.7 Jak postupovat při vzniku škody na školním majetku.....	29
15.3.8 Násilí ve škole.....	29
15.3.9 Prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních.....	30

Preventivní program vychází z těchto materiálů:

- Metodický pokyn MŠMT ČR č. j.: 10194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví.
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (Čj.: 25 884/2003-24)
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č. j. MSMT-22294/2013-1
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č. j.: 21291/2010-28

Vzdělávací programy:

Ročník	Název vzdělávacího programu
Gymnázium	Škola plná pohody-spokojený student
8-leté, 4-leté, 6-leté	Škola – dílna lidskosti

1. Charakteristika školy

Klasické a španělské gymnázium Brno-Bystrc, příspěvková organizace, Vejrostova 2, je státní školou, příspěvkovou organizací, zřízenou Jihomoravským krajem s postavením právnických osob se všemi právy a závazky z toho vyplývajícími. Škola se řídí Zřizovací listinou, zákonem o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, obecně platnými právními předpisy pro příspěvkové organizace, Zásadami vztahů orgánů Jihomoravského kraje k řízení příspěvkových organizací a organizačně-řídicími pokyny Krajského úřadu Jihomoravského kraje, odboru školství.

Ve školním roce 2019/2020 studuje na gymnáziu 703 žáků, vyučuje 63 učitelů a máme 1 asistenta pedagoga.

2. Vnitřní informační zdroje

Videokazety

Na zdraví

Drogová problematika a sexuální výchova, vydává Medea kultur

Řekni drogám ne, pod záštitou VZP ČR

Odborná a metodická literatura

Menšiny a migranti v ČR

Drogová závislost - J. Presl

Alkohol, drogy a vaše děti

Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem

Jak zacházet s agresivitou

Skrytý svět šikanování ve školách

Drogy, AIDS
Prevence kouření
Úvod do sexuality
Výživa a vaše zdraví

Časopis

Drak

Webová stránka školy: www.gyby.cz

E-mailová adresa ŠMP (školní metodička prevence): iva.hrazdirova@gyby.cz

Konzultační místnost: kabinet 252a, 1. poschodí, červená sekce

Konzultační hodiny pro žáky a učitele: středa 10.00–10.45

Konzultační hodiny pro rodiče: dle domluvy

Nástěnka s informacemi je umístěna ve 2. poschodí, zelená sekce

Školní časopis: KLEPETO

3. Vnější informační zdroje

Vzdělávací programy pro ŠMP:

- 2× ročně účast na setkání školních metodiků prevence
- Odborné semináře na témata rizikového chování žáků
- Odborné semináře pro inkluzi

Vzdělávání ostatních pedagogických pracovníků

Ke vzdělávání ostatních pedagogických pracovníků využíváme školení a semináře k dané problematice, které převážně pořádá PPP Brno – Poradenské centrum pro drogové a jiné závislosti. ŠMP informuje na pedagogických radách pedagogický sbor o aktuálních projevech rizikového chování.

Volnočasové aktivity v regionu

- Školní kroužky
- Protidrogové centrum Jonáš
- BYSTROUŠKA – centrum volného času
- FC DOSTA – Bystrc-Kníničky
- Soukromá umělecká škola Mgr. Chmelové
- Sportovní oddíly Bystrc

4. Cíle

- vést žáky ke zdravému životnímu stylu, k dodržování správné životosprávy, pozitivnímu sociálnímu chování, k vytváření správných životních postojů a umění čelit negativním jevům, seznámit je s technikami zvládnání stresu,
- vytvářet otevřené a kamarádské vztahy uvnitř školy,
- udržovat pozitivní klima školy na úrovni sociální, emocionální a pracovní,
- zmapování potřeb v oblasti primární prevence,
- nadále zařazovat aktivity na posilování soudržnosti třídního kolektivu, zvládnání agresivity a prevence vandalismu
- začlenit žáky se zdravotním postižením či sociálním znevýhodněním mezi ostatní žáky
- doporučovat, spolupracovat, podílet se a sledovat zapojení žáků v aktivitách místních organizací

5. Potřebnost projektu

Již několik let dochází ve společnosti stále častěji k projevům rizikového chování. V dnešní době to už není jen nebezpečí drog a ostatních návykových látek, ale s rychlým životním tempem dochází k absenci dobrých mezilidských vztahů a ze společnosti se vytrácejí určité hodnoty nutné pro zdravý vývoj jedince.

Negativně v dnešní době ovlivňuje chování dětí a jejich jednání značná nabídka nevhodných televizních pořadů a ještě širší nabídka prostřednictvím internetu. Chování, které děti vidí v televizi či na internetu, se snaží napodobovat a často si neuvědomují důsledky svého počínání.

Protože přibývá žáků s agresivním způsobem chování, zaměřujeme se hlavně v hodinách ZSV, TV na posílení vzájemných vztahů, na respektování druhého, na hledání místa v kolektivu, na vzájemnou pomoc.

6. Analýza současného stavu

Primární prevenci provádíme na škole již několik let. Vyučující sledují žáky během vyučování i o přestávkách, jejich vzájemné chování, všímají si změn v jejich chování. Pokud zaregistrují negativní projevy či změny v chování, předají tuto informaci třídnímu učiteli, který ji vyhodnotí a následně řeší sám, s rodiči, s metodikem prevence, případně s vedením školy.

Klima školy je na dobré a fungující úrovni. Žáci se účastní řady mezinárodních projektů a velmi dobře se umísťují v řadě vědomostních i sportovních soutěží. Prostředí školy je velmi pěkné. Rodiče využívají možnosti návštěvy školy v rámci dnů otevřených dveří, zúčastňují se akcí a aktivit pořádaných pro rodiče. Vztahy mezi rodiči a vyučujícími i mezi žáky a vyučujícími jsou také na dobré úrovni.

Trochu nás trápí, že si někteří žáci neváží vybavení a majetku školy a mnohdy ho i záměrně poškozují. Proto se opět v tomto školním roce budeme také věnovat

problematice vandalismu. Někteří rodiče nepřikládají prevenci nežádoucích jevů velkou váhu a přijdou se poradit teprve, až se vyskytne závažný problém. Ale s potěšením musíme konstatovat, že stále větší procento rodičů nás kontaktuje hned po nástupu svého dítěte k nám na gymnázium. V letošním roce naše ŠPP už druhým rokem plně využívá služeb speciálního pedagoga a školního psychologa, takže jsme schopni poskytovat komplexnější pomoc žákům, rodičům i učitelům.

7. Personální zajištění prevence – školní poradenské pracoviště

- **Výchovné poradkyně**
- **Metodička prevence**
- **Školní psycholožka**
- **Speciální pedagog**

Všichni výše uvedení pracovníci školního poradenského pracoviště se podílejí na poskytování poradenských služeb dle rozsahu daného Vyhláškou 72/2005 Sb. ze dne 9. února 2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, dále organizačním řádem a ročním plánem ŠPP.

Poradenské služby jsou poskytovány na základě generálního souhlasu s poskytováním poradenských služeb. Případná další dlouhodobá a individuální péče probíhá na základě speciálního souhlasu.

Pedagogové

Věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhnou opatření. Třídní učitelky a učitelé jsou v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace.

Ředitel školy

Sleduje efektivitu prevence rizikového chování žáků. Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Svolává v případě potřeby výchovnou komisi za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánů péče o dítě, psychologů apod.

8. Spolupráce s ostatními organizacemi

Škola spolupracuje s těmito organizacemi: KD Rubín, PČR, organizace DANCE NO DRUGS – zdravá výživa a zdravý životní styl, TOLERANCE – zaměřené na problematiku rasismu, xenofobie a předsudků vůči odlišnostem kolem nás, VARIACE – partnerství, mezilidské vztahy, Poradenské centrum pro jiné a drogové závislosti, Podané ruce, sdružení STUD, SUN DRIVE – bulimie a anorexie, ELSA – sdružení mladých budoucích právníků. Škola bude podporovat i jiné organizace, které se zabývají mimoškolní činností žáků a

spolupracovat s nimi. Po dohodě poskytne prostory těmto organizacím pro práci s žáky. Bude propagovat jejich činnost a informovat žáky o akcích.

9. Cílové skupiny

Strategie je zaměřena na všechny žáky naší školy, se zvláštním přihlédnutím k žákům se zdravotními postiženími, ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, žákům s horším prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování. Stejná pozornost je věnována i žákům nadaným.

U vyučujících je další vzdělávání zaměřeno na celý tým, s přihlédnutím k začínajícím vyučujícím a vyučujícím bez odborné kvalifikace. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště – výchovné poradkyně, metodička prevence, školní psycholog a speciální pedagog. Vyučující budou pokaždé seznamováni se změnami zákonů či jejich úpravami na poradách nebo pomocí emailu vždy po schůzce metodiků, která se koná 2x ročně.

Do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče.

10. Aktivity pro jednotlivé cílové skupiny

Aktivity pro žáky

- GO
- zahraniční zájezdy
- příprava a realizace vánočního programu
- zimní a letní sportovní kurzy
- besedy s PČR
- školní ples
- Den země
- návštěvy přírodovědné stanice Lipka
- sportovní soutěže
- sportovní den žáků nižšího gymnázia
- sportovní den žáků vyššího gymnázia
- divadelní, kulturní a filmová představení
- projektové vyučování
- činnost v zájmových kroužcích

Aktivity pro rodiče a veřejnost

- seznámení rodičů s PP v rámci třídních schůzek
- nabídka pomoci školní metodičky prevence, školní psychologky, speciálního pedagoga, výchovných poradců
- nabídka propagačních materiálů
- divadlo – Týden španělské kultury
- anglické divadlo

11. Metody a formy práce

- pohybové aktivity
- prožitkové učení
- společná kresba
- projektová výuka
- formy samostatné práce
- párová a skupinová práce ve střídě

12. Vyhodnocení PP

Prevenici rizikového chování žáků byla věnována pozornost převážně v předmětech ZSV, biologii, chemii, výtvarné a tělesná výchově, zeměpisu a v cizích jazycích. Probírala se především tato témata: vztahy ve třídě, šikana, chování za mimořádných událostí, první pomoc, rasismus, drogy, krádeže, vandalismus, xenofobie, ochrana zdraví, chování k postiženým lidem, téma AIDS, zdravý životní styl, počítačové hry, gamblerství.

Plnění PP je jako vždy zhodnoceno v závěrečné zprávě odpovídajícího školního roku, jejíž je nedílnou součástí.

13. Závěr

Dosavadní zkušenosti s minimálním preventivním programem, ale zejména pozitivní odezva žáků na tento program ukazují, že nabízené aktivity jsou vesměs voleny vhodně, a že skýtají dostatečně široký záběr v různorodých oblastech. Program se postupně stává nedílnou součástí výchovně-vzdělávacího procesu naší školy a pomáhá tak vytvářet příznivé prostředí pro všechny, kteří ve škole, ať už v jakékoliv roli, pracují.

14. Cíle na příští školní rok

- pokračovat ve výchově ke zdravému životnímu stylu
- podporovat volnočasové aktivity
- rozvíjet přátelské mezilidské vztahy
- prohloubit a zkvalitnit spolupráci s rodiči
- více se zaměřit na ochranu majetku školy a životního prostředí
- umět studenty vyslechnout a dát jim prostor pro vyjádření jejich názorů
- upozorňovat na nebezpečí a následky šikany, kyberšikany, závislosti na PC
- prevence školní neúspěšnosti a její operativní řešení

14.1.a Harmonogram programu a akcí

Aktivity pro studenty v rámci preventivního programu školního roku 2019–2020 organizované Gymnáziem Brno-Bystrc ve spolupráci s dalšími organizacemi

ročník	Program
1A8 2A8 1A6 1Š6 1A4	téma: <ul style="list-style-type: none"> • GO – tvorba nového kolektivu – vztahy ve třídě, vzájemná pomoc a tolerance • zdravý životní styl, Jak se nestát závislým na sociálních sítích • šikana, kyberšikana • šikana, kyberšikana • - prevence školní neúspěšnosti, vztahy ve třídě
3A8 4A8 2A6 2Š6	téma: <ul style="list-style-type: none"> • Jak se nestát závislým na sociálních sítích • škodlivost užívání alkoholu a kouření, drogová problematika • Jak se nestát závislým na sociálních sítích • Jak se nestát závislým na sociálních sítích
5A8 1A4 3A6 3Š6	téma: <ul style="list-style-type: none"> • Preventivní vlak-bezpečnost na železnici • Preventivní vlak-bezpečnost na železnici • Preventivní vlak-bezpečnost na železnici • Preventivní vlak-bezpečnost na železnici
6A8 4Š6 4A6 2A4	téma: <ul style="list-style-type: none"> • Krimi Gyby • Jak se nestát závislým na sociálních sítích • Krimi Gyby • Životní hodnoty a partnerské vztahy
Mezi ročníkové akce	<ul style="list-style-type: none"> • v rámci hodin biologie jsou studenti průběžně vedeni k výchově ke zdravému životnímu stylu a seznamují se škodlivostí drog, s poruchami příjmu potravy • v hodinách ZSV jsou seznamováni s tolerantními postoji vůči národnostním menšinám, s odmítáním rasismu a xenofobie • podle zájmu z řad studentů nebo na podnět třídních profesorů lze operativně zajistit řešení individuálních problémů v Poradenském centru pro drogové a jiné závislosti • studenti i pedagogové, kteří mají zájem, se mohou podílet na charitativních akcích: Bílá pastelka, Srdíčkový den, Světluška, Zasad' strom
7A8, 8A8 5A6, 6A6 5Š6, 6Š6 3A4, 4A4	téma: <ul style="list-style-type: none"> • -Rizika silniční dopravy (mladí řidiči) • -Blázníš?? No a!! (Život s depresí a jinými psychickými poruchami)

14.1.b Výchovná činnost v oblasti primární prevence

Rizikové chování žáků je také podchyceno v různých odborných předmětech ve výuce, kde učitelé doplňují a besedují v průběhu celého školního roku v dostatečné míře a potřebě.

Biologie	TV
- nervová soustava	- sportovní soutěže, hodnota přátelství
- hormonální regulace	- relaxace
- rozmnožování a vývoj jedince	- pravidelné cvičení
- soustava dýchání	- hygiena při cvičení
- péče o zdraví	- zdravá výživa
- dědičné choroby	ZSV
- prevence onemocnění	- xenofobie, rasismus
- prevence pohlavních chorob	- drogy mezi spolužáky
- bezpečný sex	- gamblerství
- antikoncepce	- mentální anorexie, bulimie
- plánované rodičovství	- princip fungující rodiny, probl.situace, rozvod
- péče o životní prostředí	Výtvarná výchova
- zdravý životní styl	- přátelství a šikana
Chemie	- závislost a já
- zásady bezpečnosti při práci	- barevná setkání-předsudky
- první pomoc	
- vliv karcinogenů na lidský organismus	Zeměpis
- ochrana životního prostředí	- oblasti pěstování narkotik
- zásady osobní hygieny	- pěstování zdravotně nezávadných plodin
- nebezpečí alkoholismu, kouření	- životní prostředí
- návykové látky	Informační technologie
	- základní rizika médií a sociálních sítí
Cizí jazyky	- manipulace s fakty a zneužitelnost médií
- rodina, škola, zdraví, životní prostředí	
- volný čas, drogy, závislosti, vztahy	

V letošním školním roce je náš PP zaměřen opět především na primární prevenci, která spočívá v podávání informací o škodlivosti kouření, požívání alkoholu a dalších návykových látek; v sledování výskytu těchto látek ve škole a školním zařízení a následných opatřeních z toho plynoucích. Práce školního metodika prevence je zaměřena na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální vývoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností a harmonizaci vztahů s rodiči a vrstevníky. Je založena na podpoře vlastní aktivity žáků, na pestrosti forem preventivní práce se žáky a spolupráci se zákonnými zástupci žáků. V letošním roce se chceme více zaměřit na prevenci studijní neúspěšnosti žáků nižšího gymnázia.

V rámci PP připravujeme projekty, přednášky, besedy i různé aktivity, které pomáhají řešit tyto problémy. Spolupracujeme s řadou odborných i výchovných organizací. Při výběru těchto aktivit rozhodují konkrétní problémy na škole či v dané třídě, ale díky rozšíření ŠPP o speciálního pedagoga a školního psychologa, se můžeme více věnovat studentům individuálně.

Preferujeme takové programy, které řeší danou situaci ve škole a které jsou mezi studenty oblíbené: AIDS, mezilidské vztahy, prevence kriminality, mezi velmi oblíbené patří třídní výjezdové pobyty GO a pravidelné pořádání zahraničních zájezdů i účast v různých mezinárodních projektech. Pravidelně pořádáme besedy na téma projevy diskriminace, nepřátelství a násilí mezi žáky. Pro letošní školní rok plánujeme pokračovat ve spolupráci s PČR, oddělením prevence JMK. Studenti se také zapojují do jednorázových aktivit např. Bílá pastelka, Zasad' strom, Kytíčkový den, Světluška a jiné. Pro svoje zájmy mohou využít i kroužky, které nabízí škola.

Na plnění PP se podílí metodik prevence, vedení školy, pedagogický sbor, výchovná poradkyně, speciální pedagog, školní psycholog, rada školy, studentský senát a také rodiče žáků. Do plnění programu se úspěšně zapojují i studenti – vydávají svůj časopis, organizují různé soutěže i besedy, hrají divadelní představení atd.

Náš PP je možné v průběhu školního roku doplnit o další aktivity v závislosti na potřebě a zájmu.

15. Přílohy

15.1 Stávající platné dokumenty v resortu MŠMT

Školy se při řešení výchovných problémů žáků řídí těmito právními předpisy, popřípadě metodickými pokyny:

- Zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů;
- Zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákonem č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákonem č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem;
- Zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi;
- Zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákonem č. 40/2009 Sb., trestním zákoníkem, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákonem č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákonem č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů;
- Vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb.;
- Vyhláškou č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů;
- Metodickým pokynem MŠMT k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 20 006/2007-51;
- Metodickým pokynem MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, čj. 14 423/99-22;
- Metodickým pokynem MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, č. j. 24 246/2008-6
- Metodickým pokynem MŠMT k zajištění bezpečnosti a ochrany dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, čj. 37 014/2005-25;
- Metodickým pokynem MŠMT k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví; č. j. 10 194/2002-14;
- Metodickým doporučením MŠMT pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků, č. j. MSMT-43301/2013;
- Národní strategií primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013-2018, MŠMT.

MPSV

Informace k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech záškoláctví
č. j.: 2014/11306-231, v Praze dne 14. března 2014

Anotace směrem k prevenci:

- Školská poradenská zařízení poskytují bezplatně standardní poradenské služby uvedené v přílohách 1-3 této vyhlášky (§1)
- **Standardní činnost poraden** – Informační a metodická činnost spočívá zejména:
 - v metodickém vedení práce výchovných poradců, školních metodiků prevence (1)
 - v metodické pomoci při tvorbě preventivních programů (8)
 - ve spolupráci se SVP při poskytování služeb pro žáky se SPCH a rizikem vzniku sociálně patologických jevů (9)
- **Obsah poradenských služeb (§ 2, písm. c) kromě jiných činností se jedná o:**
 - prevenci a řešení výukových a výchovných obtíží, sociálně patologických jevů (zejména šikany a jiných forem agresivního chování, zneužívání návykových látek) a dalších problémů souvisejících se vzdáváním a s motivací k překonávání problémových situací

15.2 Kontakty na krizová, poradenská a preventivní zařízení

Instituce	Činnost	Adresa	Kontakty
DROGY			
PPP Brno – Poradenské centrum pro drogové a jiné závislosti	primární a sekundární prevence závislosti – preventivní programy pro školy, individuální konzultace s klienty, odpolední aktivity	Sládkova 45, 613 00 Brno	548 526 802 723 252 765 fax: 548 529 350 sladkova@pppbrno.cz www.poradenskecentrum.cz
Sdružení a nadace Podané ruce	primární, sekundární a terciální prevence drog. závislosti, K-centrum, DPS, psychiatrická ambulance, doléčovací centrum, podporované zaměstnání, drogové služby ve vězení	K-centrum Drug Azyl Vídeňská 3, 639 00 Brno	543 249 343 drugazyl@podaneruce.cz
		Terénní práce Vídeňská 3, 639 00 Brno	543 210 802 extc@podaneruce.cz
		Centrum prevence Hapalova 22, 621 00 Brno	549 211 278 prevcentrum@podaneruce.cz
		DPS Hapalova 22, 621 00 Brno	541 227 704
		Elysium	elysium@podaneruce.cz
		Psychiatrická ambulance Hapalova 22, 621 00 Brno	541 227 704, 777 916 000 psychiatricka.ambulance@podaneruce.cz
		Podporované zaměstnání – Pasáž Francouzská 36, 602 00 Brno	545 247 535 (klapka 108)
Drogové služby ve vězení	545 247 542 vezeni@podaneruce.cz		
	Doléčovací centrum Jamtana Franzouzská 36, 602 00 Brno	545 246 690 jamtana@podaneruce.cz	

ALKOHOL, GAMBLING, (drogy) www.plbohnice.cz/nespor			
MOAT (městská ordinace AT)	alkohol, gambling, drogy (ambulantně)	Masarykova 37, 602 00 Brno	542 214 220 (drog. záv. – Dr. Novák)
Teen Challenge	kontaktní centrum, bezplatné poradenství -- alkohol, automaty, i rodinní příslušníci	Pekařská 12, 602 00 Brno	777 179 363 brno@teenchallenge.cz
Sdružení A-klubů	nízkoprahové zařízení, alkohol, poradna, soc. poradenství rekvalifikační kurzy, pomoc v krizi, volnočasové aktivity	Křenová 62a, 602 00 Brno	541 24 72 33 akluby@akluby.cz www.akluby.cz LINKA DŮVĚRY AK linka.duvery@akluby.cz 603 487 867 545 241 301
LINKA DŮVĚRY AK	anonymní linka důvěry Aklubů		
Občanské sdružení Lotos	doléčovací program – alkohol, záv. byt „na půl cesty“ (nad 18 let)	Výstavní 24 603 00 Brno	543 255 383 739 087 588
Centrum soc. prevence – Lotos	soc. poradenství, dluhové poradenství, pomoc při hledání práce	Dvořákova 13 602 00 Brno	543 255 383 739 060 350
Anonymní AT linka s celorepublikovou působností	Linka pomoci		235 311 791 724 307 775 www.atlinka.cz
Psychiatr MUDr. Novotná Jana	Psychiatr	Jugoslávská 13	543210848
MUDr. Mgr. Šob Jiří	Psychiatr	Charbulova 92	548 525 784
AIDS a nemoci			
Národní linka prevence AIDS – zelená linka	bezplatné telefonické poradenství		800 144 444
AIDS Centrum FN Bohunice	informační klinika	Jihlavská 20, 639 00 Brno FN Bohunice	547 192 276
Zdravotní ústav – centrum klinických laboratoří	odběry a poradna HIV/AIDS	Gorkého 6, 602 00 Brno	541 421 216 (ZÚ celý 211) www.zubрно.cz
Informace a anonymní poradenství k onemocnění žloutenkou			800 33 11 22 www.zloutenky.cz
Ambulance pro přenosné nemoci, jaterní poradna	Léčba hepatitidy C	Ponávka 2, Brno, 602 00	545 240 743
PSYCHIATRICKÉ LÉČEBNY			
Psychiatrická léčebna Černovice MUDr. Pokora	- alkohol, drogy, gambling - anonym. porad. alkohol, drogy - ambulance i hospitalizace	Húskova 2, 618 00 Brno	548 123 111 spojovatelka sekretariat@plbrno.cz odd. léčby závislosti klapka 304 detox klapka 339 příjem klapka 350 www.plbrno.cz
Psychiatrická léčebna Bohunice	- krizové centrum - anorexie, bulimie - alkohol	Jihlavská 20, 639 00 Brno	547 191 111 spojovatelka 532 232 078 krizové centrum 547 212 333 linka naděje
KOURENÍ www.prestantekourit.cz			
Zdravotní ústav – Centrum zdravotnických služeb	poradna odvykání kouření, poradna pro zdravý životní styl, preventivní medicína, ochrana zdraví	Stará 25, 613 00 Brno	545 425 363
Telefonní linka pro odvykání kouření s celorepublikovou působností	v pracovní dny 12,00 - 20,00 hodin		844 600 500
Brno, Centrum léčby závislosti na tabáku	Ostatní Klinika nemocí plicních a tuberkulózy	Fakultní nemocnice Brno-Bohunice Jihlavská 20, Brno, 602 00	532 233 198
DĚTI, MLÁDEŽ (+ matky) www.detskaprava.cz			
Středisko soc. pomoci dětem	krizové centrum a stanice pečovatelské služby, azylové	Hapalova 4. 621 00 Brno	541 229 298

	ubytování		
Dětské krizové centrum SPONDEA, o.p.s.	krizová tel. a int.linka, osobní kriz.pomoc, azyl, pobyt (i matek s dětmi),poradenství, terapie, děti a mládež 3-26 let,	Sýpka 25, 613 00 Brno – Černá pole	541 235 511, (608 118 088 - 24h denně) krizovapomoc@spondea.cz
Dětská nemocnice	klinická psychologie PhDr. Pilát Milan	Černopolní 9, 602 00 Brno	532 234 111
RATOLEST	preventivní práce s rizik.mládeží 15-19 let, streetwork	Kozí 2 602 00 Brno	545 243 839 605/269 688 ratolest@ratolest.cz
Bílý kruh bezpečí	znásilnění, pohlavní zneužívání domácí násilí, oběti a svědci trestných činů, přepadení	Slovinská 41, 612 00 Brno	257 317 110 (NONSTOP) www.bkb.cz 541 218 122 bkb.brno@bkb.cz
Linka DONA	pomoc osobám ohroženým domácím násilím		251 511 313 www.donalinka.cz
Bílý dům	Centrum dětských odborných zdravotnických služeb -psychologie,psychiatrie, gynekologie	Žerotínovo náměstí 4/6, 602 00 Brno	533 302 111 info@cdozs.cz www.cdozs.cz
Liga lidských práv	centrum POD poradna pro ženy v tísní legislativa ...	Burešova 6, 602 00 Brno	545 210 446 brno@llp.cz www.llp.cz
ROSA	informační a poradenské centrum pro ženy oběti domácího násilí		241 432 466 602 246 102 info@rosa-os.cz www.rosa-os.cz
Magdalenium	pomoc obětem domácího násilí azylový dům s utajenou adresou skupinová psychoterapie		776 718 459 (nonstop) magdalenium2@centrum.cz www.magdalenium.cz
Fond ohrožených dětí		Francouzská 58, 602 00 Brno	545 215 105
Linka vzkaz domů	dítě na útěku na útěku		800 111 113
Modrá linka	linka důvěry pro děti a mládež	Poradny Plovdivská 8, 616 00 Brno	549 24 10 10 608/90 24 10 help@modralinka.cz
Dětský diagnostický ústav	ambulantní poradenství pro děti (s poruchami chování) a jejich rodiče	DDU: Hlinky 140, 603 69 Brno SVP: G.Preisové 8, 616 00 Brno	543 21 22 18 549 240 166 svp.brno@volny.cz
Diagnostický ústav středisko výchovné péče	výchovné problémy – děti a mládež (SVP)	Veslařská 246 SVP, 637 00 Brno Spec. ped: paní Landová	543 216 685 svp.veslar@volny.cz 543 23 62 35
Help me – SVP pro děti a mládež	děti s výchovnými problémy a experimentující s drogou	Bořetická 2, 629 00 Brno	544 216 178 544 234 629 ambulance info@svphelpme.cz
Utajené porody	Linka pro ženy, které tají těhotenství nebo už tajně porodily		776 833 333
Na počátku	azylový dům pro těhotné ženy v tísní	Soběšická 60 614 00 Brno	548 221 405
Linka bezpečí			116 111 vzkaz domů 800 111 113 rodiče 840 111 234 pomoc@linkabezpeci.cz www.chat.linkabezpeci.cz
Domov Svaté Markéty	pro matky s dětmi v tísní	Staňkova 47, 602 00 Brno	549 122 962 (965)
Domov pro matky s dětmi	pro matky s dětmi v tísní	Heyrovského 11, 635 00 Brno	546 210 763
Domov pro matky s dětmi	pro matky s dětmi v tísní	T. Novákové 62a, 621 00 Brno	549 273 559 dmd_tn@volny.cz
Policejní skupina „domácí násilí“		Běhounská 1, 602 00 Brno	974 624 001-4 974 624 006-12 (6-22 h)

JINÉ			
CSS, p.o. Centrum sociálních služeb	spravuje zařízení soc. služeb	Tábor 22, 616 00 Brno	541 421 911 ústředna info@cssbrno.cz
Občanské sdružení Anabell	pomoc nemocným anorexií a bulimií	Bratislavská 2, 602 00 Brno	542 214 014 602 766 542 posta@anabell.cz 848 200 210 celorep.linka
DROM – romské středisko		Bratislavská 41, 602 00 Brno	545 211 576 drom@drom.cz
Dialog - občanská poradna	občansko-právní poradna	Nerudova 7 602 00 Brno	541 552 411 poradna.dialog@volny.cz
Trialog – poradenské centrum	občansko-právní poradna	Orlí 20, 602 00 Brno	542 221 499 542 211 619 op@trialog.brno.cz
Občanská poradna	občansko-právní poradna	Anenská 10, 602 00 Brno	545 241 828 545 244 657 poradna.brno@volny.cz
Manželské a rodinné poradny	pomoc v partnerských a rodinných problémech	Buzkova 43, 615 00 Brno Táborská 198, 615 00 Brno Sejkorova 6, 636 00 Brno – paní Pšíkalová Bethesda: Starobrněnská 7, 602 00 Brno	548 533 290 548 539 271 548 426 611 542 214 547
Senior linka	Projekt prevence městské policie	Štefánikova 43, 602 00 Brno	541 248 844 (Brno) 800 157 157 – celorep.linka
proFem – linka právní pomoci	poradenství pro feministické nez.org. a projekty, poradenské služby, uplatnění na pracovním trhu, právní poradenství pro ženy – oběti násilí		224 910 744
Linka psychopomoci			224 214 214 www.psychopomoc.cz
Sms pro neslyšící	tísňová linka pro neslyšící		603 111 158 www.neslysici.cz
Liga za práva vozíčkářů		Bzenecká 23, 628 00 Brno	537 021 493 777 016 331 info@ligavozic.cz
Nádorová telefonní linka			800 222 322 224 920 935
Masarykův onkologický ústav			543 134 303
Oblastní Charita Brno	soc. právní poradna pomoc bezdomovcům	Žižkova 3, 602 00 Brno	545 210 672 charita@charitabrno.cz www.charitabrno.cz
Armáda spásy ČR - Centrum sociálních služeb Josefa Korbela	sociální služby lidem bez příštřeší a osobám ohroženým sociálním vyloučením	Mlýnská 25 a Staňkova 4, 602 00 Brno	543 212 530 www.armadaspasy.cz
MMB, odbor soc. péče	sociální prevence a pomoc	Křenová 20, 602 00 Brno	543 25 45 11-12
Policie ČR	prevence	Cejl 4/6, 611 38 Brno	974 625 229 974 625 227 www.policie.cz/web-prevence.aspx
Městská Policie	primární prevence	Jamborova 20, 615 00 Brno	548 210 035 odb.prevence@mpbrno.cz
Ombudsman	Ochrance práv občanů	Údolní 39, 602 00 Brno	Tel: 542 542 888 Fax: 542 542 111 podatelna@ochrance.cz

15.3 Krizové plány

15.3.1 Vstup policie do školy

Policista se po vstupu do budovy ohlásí u ŘŠ, představí se a jasně sdělí, proč přišel, co potřebuje a na základě čeho. Svou příslušnost k policii prokazuje stejnokrojem s identifikačním číslem (kriminální stejnokroj mít nebude), služebním průkazem, odznakem služby kriminální policie.

Škola mu poskytne vhodnou místnost. Policista požádá ŘŠ o přítomnost další osoby, což musí být pedagogický pracovník. **Po celou dobu přítomnosti dítěte ve škole jsme nad ním povinováni dohledem.**

Škola musí o výsledku žáka předem vyrozumět zákonného zástupce dítěte, pokud tak již neučinila PČR. To neplatí, jestliže provedení úkonu nelze odložit a vyrozumění zákonného zástupce nelze zajistit. Jestliže rodič vydá pokyn, abychom akci zadrželi do chvíle, než přijde, je nutné mu sdělit, že to ze zákona nelze.

Odvedení žáka ze školy

Policistovu totožnost lze telefonicky ověřit na pracovišti, které uvedl a služebním průkazem doložil. Jestliže odvádí dítě mladší 15 let, potom nepřijede v uniformě – bude to specialista na problematiku mládeže. Po celou dobu tohoto úkonu – odvedení, naložení do auta, převozu na služebnu, výsledku na služebně – musí být přítomna další osoba. Je na policistovi zajistit třetí osobu – třeba pedagoga nebo zástupce OSPOD. **Důležité je domluvit se, kam policista dítě zase vrátí – jestli zpět do školy nebo zákonným zástupcům a také kdy.**

O přítomnosti policisty ve škole vyhotoví ŘŠ zápis.

15.3.2a Nepřítomnost ve škole a omlouvání absencí

1. Pokud je vyučovací hodina předmětu tělesná výchova zařazena na začátek či konec vyučování, nemusí být žák, který je z vyučovacího předmětu tělesná výchova uvolněn, po tuto dobu přítomen ve škole. Je však nezbytné dodat prokazatelné písemné potvrzení od zákonného zástupce nezletilého žáka nebo od zletilého žáka, že bere na vědomí, že po tuto dobu nenese škola za něj právní odpovědnost. Podobně lze situaci řešit i v případě, že vyučovací hodina je zařazena uprostřed vyučování.
2. Návštěvy lékaře se nepovolují v době vyučování (s výjimkou akutních onemocnění). V době vyučování bude žák uvolněn na základě řádně vyplněné propustky potvrzené třídním učitelem nebo jeho zástupcem. Žáci nesmějí opustit budovu školy v době výuky a po dobu přestávek. Dovolí-li to počasí, mohou žáci trávit přestávky v atriu, přitom respektují pokyny vyučujících a zaměstnanců školy.
3. Omlouvání absencí:
 - a) důvod své absence doloží žák nebo zákonný zástupce nezletilého žáka třídnímu učiteli či zastupujícímu učiteli nejpozději do 3 dnů od počátku jeho nepřítomnosti (dle zákona 561/2004 § 67 odst. 1);
 - b) zletilý žák (dle zákona 561/2004 § 22 odst. 2 písm. b) i nezletilý žák má povinnost

dokládat třídnímu učiteli nebo zastupujícímu učiteli opodstatněnost délky své nepřítomnosti neprodleně po nástupu do vyučování (nejpozději však do 3 dnů), a to výhradně potvrzením od lékaře nebo instituce, s prokazatelným podpisem osoby, která vůči žákovi plní vyživovací povinnost. Žáci starší 18 let, kteří se sami zastupují v právních vztazích vznikajících mezi ním a školou, jsou povinni se bez výhrad podrobit ustanovením vyhlášky č. 13/ 2005 Sb. o střední škole a pokynům školy, které se opírají o její výklad. Při omlouvání jejich absence bude třídní učitel vyžadovat podobný režim jako v případě omlouvání absence v zaměstnání (v případě nemoci, nevolnosti apod. - vždy potvrzení lékaře, uvolnění z rodinných důvodů pouze v případech doložených úředním potvrzením matriky, soudu apod., lékařské potvrzení u ošetřování člena rodiny, při doprovodu člena rodiny k lékaři apod.). Pro vysokou administrativní náročnost výše uvedeného způsobu omlouvání absence pro žáky může žák po dohodě s třídním učitelem požádat rodiče, aby jej nadále zastupovali v případech uvolnění z výuky a omlouvání absence. V takovém případě třídní učitel postupuje při omlouvání žákovy nepřítomnosti jako u nezletilých žáků,

- c) nedoloží-li žák opodstatněnost délky své absence nejpozději do 3 dnů po nástupu do vyučování, je absence neomluvená,
- d) žák může ze závažných důvodů předčasně odejít z vyučování jen se souhlasem vyučujícího (pokud se jedná o absenci v jeho předmětu), jinak se souhlasem třídního učitele, nebo zástupce ředitele. U nezletilých žáků se vyžaduje souhlas zákonného zástupce,
- e) z vážných rodinných důvodů může žákovi udělit jednodenní volno třídní učitel, na dva až tři dny zástupce ředitele, na více dní ředitel školy. O volno delší než 1 den musí zákonný zástupce žáka nebo zletilý žák požádat písemně předem. Vzhledem k počtu školních prázdnin bude ředitelstvem školy výjimečně povolena pouze jedna rodinná týdenní rekreace v době vyučování během jednoho školního roku. Probranou látku si musí žáci doplnit sami a po návratu nebudou v hodinách omlouváni. Výjimku tvoří pouze lázeňská léčba,
- f) pozdní příchody do vyučování jsou porušováním školního řádu. Omluveny mohou být maximálně 3 pozdní příchody do vyučování v průběhu jednoho pololetí, které nepřevyšují časový limit 20 minut. Každý další pozdní příchod do vyučování je neomluveným pozdním příchodem, s výjimkou pozdního příchodu z důvodu zpoždění regionálních a meziměstských dopravních spojů, je-li předložen doklad (potvrzení) dopravní společnosti o zpoždění.
Tři pozdní příchody, jež jsou podle výše uvedeného neomluveným pozdním příchodem, se považují za 1 neomluvenou hodinu, pokud každý jednotlivý pozdní příchod nepřevyšuje 20 minut od začátku vyučování. Pozdní příchod, který nemůže již být podle výše uvedených pravidel omluven a přesáhne 20 minut po začátku vyučování, je žákovi vykazován jako 1 neomluvená hodina, neboť se výuky neomluveně neúčastnil v plném rozsahu,
- g) předem známou absenci je zletilý žák nebo zákonný zástupce nezletilého žáka povinen nahlásit třídnímu učiteli nebo zastupujícímu učiteli v dostatečném předstihu,
- h) falšování omluvenky (razítka, podpisy ap.) bude považováno za závažné porušení školního řádu odůvodňující podmíněně vyloučení nebo vyloučení žáka ze studia,
- ch) v případě častých omluvených absencí z důvodu nemoci delší než tři dny školního vyučování předloží žák, u nezletilých žáků jejich zákonný zástupce, k omluvence

- potvrzení ošetřujícího lékaře o době trvání nemoci. Za častou omluvenou absenci se považuje každá třetí absence z důvodu nemoci v kalendářním měsíci,
- i) jestliže se žák neúčastní po dobu nejméně 5 vyučovacích dnů vyučování a jeho neúčast není omluvena, vyzve ředitel školy písemně zletilého žáka nebo zákonného zástupce nezletilého žáka, aby neprodleně doložil důvody žakovy nepřítomnosti; zároveň upozorní, že jinak bude žák posuzován, jako by vzdělávání zanechal. Žák, který do 10 dnů od doručení výzvy do školy nenastoupí nebo nedoloží důvod nepřítomnosti, se posuzuje, jako by vzdělávání zanechal posledním dnem této lhůty; tímto dnem přestává být žákem školy (dle zákona 561/2004 § 68 odst. 2).

15.3.2b Záškoláctví

PRÁVA A POVINNOSTI ŽÁKŮ A JEJICH ZÁKONNÝCH ZÁSTUPCŮ

Ustanovení § 22 školského zákona stanoví povinnosti žáků a zákonných zástupců následujícím způsobem:

Žáci jsou povinni:

- řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat,
- dodržovat školní řád, jakož i předpisy, s nimiž byli seznámeni,
- plnit pokyny pedagogických pracovníků.

Zákonní zástupci nezletilých žáků jsou povinni:

- zajistit, aby dítě docházelo řádně do školy nebo školského zařízení,
- osobně se zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělání dítěte na vyzvání ředitele školy nebo školského zařízení,
- informovat školu nebo školské zařízení o skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání, jakož i o jejich změnách.

Zletilí žáci jsou povinni dokládat důvody své nepřítomnosti ve vyučování sami, a to v souladu se školním řádem. Rovněž nesou informační a oznamovací povinnost.

Záškoláctvím se rozumí taková neomluvená nepřítomnost žáka, a to i opakovaná, která je na základě analýzy jejich příčin zpravidla způsobena úmyslně žákem nebo osobami odpovědnými za jeho výchovu, která trvá obvykle celý vyučovací den, případně po určité části dne.

Záškoláctví má několik podob:

1. **záškoláctví pravé** – žák se ve škole neukáže, ačkoli rodiče si myslí, že do školy šel.
2. **záškoláctví skryté** – žák se ve škole neukáže, ale rodiče o tom vědí. Tento jev může mít více příčin a jeho odhalení vyžaduje zvýšenou pozornost.
3. **záškoláctví interní** – žák do školy dorazí a během vyučování na určitý časový úsek odejde.

PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ

Záškoláctví spadá mezi rizikové chování dětí a mládeže, kterým je škola ze zákona povinna předcházet /§ 29 odst. 1 školského zákona/. V případě, že se problém objeví, je třeba jej začít řešit již v době, kdy se objeví první příznaky. Včasný odhalení záškoláctví

je úkolem školy, zejména třídního učitele dotyčného žáka. Na poli prevence dále působí i jiné subjekty, s nimiž škola spolupracuje, o výchovném problému je informuje nebo jejich pomoc dítěti či jeho zákonným zástupcům doporučí, případně zprostředkuje.

POSTUP ŠKOLY V PŘÍPADECH ZÁŠKOLÁCTVÍ

Podmínky pro uvolňování žáka z vyučování a omlouvání neúčasti žáka ve vyučování stanoví školní řád /viz **15.3.2a Nepřítomnost ve škole a omlouvání absencí**/. K řešení problémů s docházkou disponuje škola celou řadou prostředků jak konstruktivního, tak sankčního charakteru. Třídní učitelé evidují nepřítomnost žáků, vyžadují doložení důvodu nepřítomnosti žáka ve vyučování, komunikují s rodiči. O situaci je vhodné uvědomit školního metodika prevence či výchovného poradce a společně stanovit další postup.

Ustanovení § 31 školského zákona dává škole k dispozici základní nástroje, jimiž lze sankcionovat žáka za porušení jeho povinností.

15.3.3 ŠIKANANA

15.3.3a Program proti šikanování

Program je chápán jako jedna z alternativních možností, jak účinně čelit šikanování ve škole.

Jedním z nejdůležitějších způsobů ochrany dětí před šikanováním je vytvoření příznivého klimatu – na úrovni sociální, emocionální a pracovní. To znamená, že ve škole existuje určitá míra týmové spolupráce při řešení pedagogických problémů a učitelé jako jednotlivci jsou ochotni na sobě odborně a morálně pracovat a dále se vzdělávat.

Základní charakteristika

Je potřeba, aby pedagogové pracovali na předcházení konkrétního problému – v našem případě školního šikanování, respektovali přitom pochopitelně věk dětí, konstelaci třídy atd.

Těžiště takové primární prevence je v práci TU při pravidelných třídních hodinách. Jejím úkolem je posílení imunity jednotlivce proti nákaze šikanování. Důležitou úlohu zde hrají výukové předměty, které mají významný vztah k prevenci sociálně patologických jevů.

Do tohoto programu patří rovněž sekundární prevence:

1. Třídní učitelé, metodik prevence, nebo výchovný poradce diagnostikují a léčí zárodečné a počáteční podoby šikanování, které se vyskytují více či méně na všech školách.
2. Při pokročilých šikanách je nutná spolupráce školy s odborníky ze školních servisních zařízení (PPP atd.) a odborníky ze státních i nestátních institucí (policie, OSV a oddělení sociální prevence OÚ apod.).

Aby mohl program plnit svoji funkci, je nutný celoškolský přístup řešení šikanování. To znamená, že chce-li škola děti chránit před šikanováním, potom musí všichni její

pracovníci tento úkol přijmout za svůj a spolupracovat na něm, včetně osobního vzdělávání.

Celoškolní přístup vyžaduje včlenění speciálního programu proti šikaně do systému školního vzdělávacího programu.

Pokud jde o šikanu, tak na začátku každého školního roku se zaměřujeme především na první ročníky, které nastupují na naše víceleté gymnázium. Máme zkušenosti, že pokud se nám na škole počáteční stadia šikany objevují, je to právě v těchto ročnících.

Pro třídní učitele je prvním neformálním seznámením se se svoji novou třídou adaptační pobyt GO. Dále pro naše první ročníky organizujeme besedy, které vede ŠMP na téma „Šikana, jak se jí bránit a kde hledat pomoc“ za přítomnosti také TU.

1. Prevence v třídnických hodinách

Další nezbytnou podmínkou účinnosti programu je nastartování systematické a odborné práce se třídou. Jestliže chceme účinně bránit zrodu šikanování a účinně zvládnout počáteční stadia šikany, je nutné, aby třídní učitel podporoval růst pozitivních vztahů ve skupině.

Třídnické hodiny mají nezastupitelný význam ve vývoji vztahů v třídním kolektivu a kvalifikovaná třídnická hodina je základem úspěchu programu. Může zastavit šikanování, výrazně snížit násilí mezi žáky. V tomto prostoru lze nejúčinněji ovlivňovat pozitivně vztahy mezi dětmi a uplatnit metody osobnostně sociální výchovy.

Zde je možné vytvoření třídní charty proti šikanování, hledání odpovědi co mohou udělat ostatní a co já sám, abychom se ve třídě cítili bezpečně a v pohodě. Na konci roku je důležité vždy provést hodnocení vztahů v třídním kolektivu.

2. Prevence ve výuce

Užitečné je zapracování tématu prevence šikanování do vzdělávacího procesu. Učitelé k tomu využívají zejména předměty, které se přímo vztahují k prevenci rizikového chování, například v občanské nauce, rodinné výchově, základech společenských věd, výtvarné výchově, tělesné výchově, v cizích jazycích, v chemii, biologii.

3. Prevence ve školním životě mimo vyučování

Základním předpokladem účinného boje proti šikanování je celoškolní přístup. Je tedy samozřejmé, že speciální program se nemůže odehrávat pouze ve třídách, ale měl by se stát přirozenou součástí života dětí v celé škole a ve všech činnostech, které škola pořádá a zodpovídá za ně.

Do školního života, který přesahuje rámec oficiální činnosti třídy, patří například přestávky, čas kolem oběda, školní komunita, dětský parlament, mimoškolní aktivity (sportovní soutěže, kroužky, návštěva filmových a divadelních představení, škola v přírodě, zájezdy na hory apod.).

Vnitřní školní řád

Jako existuje ve společnosti zákon, tak škola má svůj vnitřní školní řád. Ten by měl chránit všechny členy společenství školy před zvlí a násilím.

Přísný zákaz násilí žáků vůči spolužákům je na naší škole zakomponován ve „Školním řádu“.

Účinné dozory

Pro snížení výskytu šikanování ve škole existuje funkční plán dozorů učitelů o přestávkách, včetně kontroly rizikových prostor.

4. Společný postup při řešení šikanování

Jedním z elementárních opatření k ochraně dětí před násilím je domluva pedagogů jak postupovat při řešení výchovně náročných – krizových situacích, v našem případě při šikanování. Krizový plán je také součástí našeho PP.

5. Spolupráce s rodiči

Rodiče se mohou seznámit s aktivitami školy a vůbec s problémem šikany prostřednictvím TU nebo webových stránek školy, a tam především na stránkách PREVENCE. Získat rodiče pro spolupráci je někdy obtížný úkol, ale my doufáme, že nám se to v zájmu dítěte podaří.

6. Školní poradenské služby

Škola má mít alespoň jednoho specialistu na problematiku šikanování. Na naší škole je to výchovný poradce, školní metodik prevence a školní psycholog.

KRIZOVÝ PLÁN PŘI ŠIKANOVÁNÍ

Konkrétně byly rozpracovány dva základní scénáře:

1. Pro situace, které zvládne škola sama. Prakticky to znamená seznámení se se strategií a taktikou postupu první pomoci při počátečních stádiích šikanování.
2. Pro situace, kdy potřebuje škola pomoc z venku a je nutná její součinnost se servisními zařízeními a policií.

LITERATURA

1. Postup první pomoci pro počáteční a pokročilá stadia je rozpracován v knihách Skrytý svět šikanování ve školách (1997, 2000), Bolest šikanování (2001). Uveden je rovněž v Metodickém pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže Čj.: 14544/2000-51, který z uvedených knih vychází.
2. Metodika Základního intervenčního programu pro celkovou léčbu u počátečních a pokročilých stadií je obsažen v knize Bolest šikanování (2001).

15.3.3b Krizový plán – šikana

Dochází-li k šikanování dětí v průběhu vyučování, nese plnou odpovědnost za vzniklou újmu školské zařízení. V případě právní subjektivity nese odpovědnost škola, v případě opačném zřizovatel školy. Odpovědnost ředitele školy nebo pedagoga tím samozřejmě není vyloučena, mohou být postiženi pracovněprávně.

Odpovědnost rodičů může být stanovena v souladu s trestním zákonem, který stanoví odpovědnost rodičů, kteří zanedbávají výchovu dětí. Podle trestného činu ohrožování mravní výchovy lze postihnout rodiče, jejichž děti se dopouštějí protispolečenských a asociálních jednání.

Odpovědnost pachatelů šikany je dána věkem. Dítě mladší 15 let nemůže být trestně postiženo. To neznamená, že nezletilec se nemůže dopustit jednání, které nebýt toho, že nedosáhl potřebného věku, by bylo trestně postižitelné a splňovalo znaky trestného činu.

Nelze tedy využít sankce ve smyslu trestního ani přestupkového práva. Ale i umístění dítěte v ústavu může být dostatečnou hrozbou a sankcí za asociální jednání. Je proto na školských zařízeních, aby pečlivě sledovala chování dětí, za které nesou i právní odpovědnost, a v případě, že se nezletilec dopouští takto negativního chování vyvodila důsledky – pohovory s rodiči, zajištění účasti odborného pedagogicko-psychologického pracovníka, spolupráce s institucemi obce a okresu zajišťujícími sociálně-právní ochranu dítěte event. podání návrhu na stanovení dohledu nad chováním dítěte, umístění dítěte v ústavu.

- (1) Odhalení šikany bývá někdy velmi obtížné i pro zkušeného pedagoga. Nejkritičtější negativní roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených.
- (2) Pro vyšetřování šikany lze doporučit strategii prováděnou v těchto pěti krocích:
 1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
 2. Nalezení vhodných svědků.
 3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky **(nikoli však konfrontace obětí a agresorů)**.
 4. Zajištění ochrany obětem.
 5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.
- (3) Při výbuchu brutálního skupinového násilí vůči oběti, tzv. „školního lynčování“ je nutný následující postup:
 1. Překonání šoku pedagoga a bezprostřední záchrana oběti.
 2. Domluva pedagogů na spolupráci a postupu vyšetřování.
 3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
 4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
 5. Nahlášení policii.
 6. Vlastní vyšetřování.
- (4) Účastní-li se šikanování většina problémové skupiny, nebo jsou-li normy agresorů skupinou akceptovány, doporučuje se, aby šetření vedl odborník-specialista na problematiku šikanování (z pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, diagnostického ústavu, krizového centra apod.)

Krizový plán I. (1. a 2. stadium šikany)

1. Po obdržení oznámení či při podezření na šikanu neprodleně informovat ŠMP PhDr. Ivu Hrazdírovou (kabinet 252a), výchovnou poradkyni PhDr. Jarmilu Červenákovou (kabinet 203, nebo školní psycholožku Mgr. Violu Pirovou.
2. Vyšetřování přebírá školní preventivní tým (výše uvedení, ředitel školy Mgr. Petr Šurek), popř. příslušný TU.
3. Vedením rozhovorů s informátory, agresory a oběťmi jsou pověřeny především ŠMP, výchovné poradkyně a školní psycholožka.
4. Ostatní pedagogové jsou nápomocni dle pokynů školního preventivního týmu.
5. Informováním rodičů je pověřen ředitel školy, zástupce ředitele nebo příslušný TU (dle závažnosti).
6. Uzavření případu provede školní preventivní tým, archivaci protokolů provede ředitel školy, ŠMP, výchovná poradkyně a příslušný TU.
7. Pedagogická rada projedná na základě informace ředitele školy případné výchovné nebo klasifikační opatření.
8. Rodiče oběti i agresorů jsou s výsledky seznámeni prostřednictvím výchovných komisí (ředitel školy, ŠMP, výchovné poradkyně, TU).
9. Třídu informuje v přiměřené míře s ohledem na oběti TU a sociometrické šetření provede školní psycholožka, ŠMP, nebo výchovné poradkyně.
10. Podle závažnosti náleží řediteli školy ohlašovací povinnost příslušným orgánům (PČR, OSPOD).

Telefonní kontakty:

PhDr. Iva Hrazdírová, ŠMP, 533 555 153, 533 555 100 – vrátnice

PhDr. Jarmila Červenáková, výchovná poradkyně, 533 555 139

Mgr. Viola Pirová, školní psycholog, 533 555 109

Mgr. Markéta Chodníčková, ZŘ, 533 555 102

Mgr. Robert Švábenský, ZŘ, 533 555 103

Mgr. Petr Šurek, ředitel školy, 533 555 101

Policie ČR, služebna Brno-Bystrc, 974 628 802

PPP Brno, Sládkova, 548 526 802

Brno dne 21. září 2019

Krizový plán II. (3. až 5. stádium šikany)

1. V první fázi překonat šok a neprodleně zajistit ochranu oběti a zároveň informovat ŠMP (PhDr. Ivu Hrazdírovou), výchovnou poradkyni (PhDr. Jarmilu Červenákovou), nebo ZŘ Mgr. Roberta Švábenského). Není možné žáky nechat bez dozoru, proto může informaci předat i spolehlivý žák!
2. Oběti poskytnout první pomoc (zdravotníci školy), popřípadě zavolat neprodleně LSPP.
3. Zároveň izolovat agresory, aby nemohlo dojít k domluvě mezi nimi a mezi nimi a svědky. Zde spolupracují ostatní pedagogičtí pracovníci dle pokynů školního preventivního týmu.
4. Ředitel školy Mgr. Petr Šurek (v jeho nepřítomnosti ZŘ) má ze zákona ohlašovací povinnost, proto neprodleně dle závažnosti ohlásí příslušným orgánům (Policie ČR).
5. Školní preventivní tým provede vlastní šetření, pracovníci školy jsou nápomocni při vyšetřování a plně spolupracují s Policií ČR.
6. Informování rodičů provede ředitel školy ve spolupráci s Policií ČR.
7. Uzavření případu provede školní preventivní tým, archivaci protokolů provede ředitel školy, ŠMP, výchovné poradkyně a příslušný TU.
8. Pedagogická rada projedná na základě informace ředitele školy případné výchovné nebo klasifikační opatření.
9. Rodiče oběti i agresorů jsou s výsledky seznámeni prostřednictvím výchovných komisí (ředitel školy, ŠMP, výchovné poradkyně, TU).
10. Třídu informuje v přiměřené míře s ohledem na oběti a sociometrické šetření provede ŠMP, výchovná poradkyně a TU.

Telefonní kontakty:

PhDr. Iva Hrazdírová, ŠMP, 533 555 153, 533 555 100 – vrátnice

PhDr. Jarmila Červenáková, výchovná poradkyně, 533 555 139

Mgr. Viola Pirová, školní psycholog, 533 555 109

Mgr. Markéta Chodníčková, ZŘ, 533 555 102

Mgr. Robert Švábenský, ZŘ, 533 555 103

Mgr. Petr Šurek, ředitel školy, 533 555 101

Policie ČR, služebna Brno-Bystrc, 974 628 802

PPP Brno, Sládkova, 548 526 802

Brno dne 21. září 2019

15.3.4 Cigarety a jiné drogy ve škole

- **Jestliže byly u žáka nalezeny cigarety nebo jiné dovolené drogy**, tak jsou žákovi odebrány a uloženy společně se zápisem do trezoru, ŘŠ informuje rodiče.
- **Jestliže byly u žáka nalezeny nedovolené drogy**, tak s ní učitelka nijak nemanipuluje ani ji nerozbaluje, pokud je zabalená. ŘŠ sepíše zápis (jak látka vypadá, kdo, kde, za jakých okolností a u koho byla nalezena). Zápis podepíše ŘŠ, ten, u koho byla látka nalezena a třetí osoba. ŘŠ zápis společně s látkou, která je zapečetěná ve velké obálce, vloží do trezoru a informuje rodiče. Tomu, u koho byla látka nalezena, sdělí, že o jakou látku se jedná může rozhodnout jen laboratoř. ŘŠ nahlásí tuto skutečnost PČR.
- **Jestliže je žák přistižen při prodeji drog**, tak jsou žákovi odebrány a uloženy v trezoru společně se zápisem o případu, ŘŠ nahlásí tuto skutečnost PČR a informuje rodiče.
- **Jestliže jsou ve škole nalezeny drogy nebo vybavení pro jejich užívání**, tak je ŘŠ uloží do trezoru a poté předá PČR. ŘŠ provede záznam o případu.
- **Jestliže se žák svěří, že bere drogy**, tak mu učitelka nabídne radu a podporu. Učitelka informuje ŠMP a ŘŠ, ti dále vhodnou formou informují rodiče.
- **Jestliže rodiče žáka vykazují problémy se zakázanými drogami nebo alkoholem**, tak ŘŠ poskytne přiměřené informace příslušným pracovníkům nebo organizacím v oblasti sociální péče.
- **Jestliže rodič hledá ve škole radu, jak řešit u svého dítěte problémy s drogami**, poradíme mu, aby se obrátil na poradenské služby, a dáme mu potřebné kontakty.
- **Jestliže je ve škole nalezen žák pod vlivem alkoholu** prioritou číslo jedna je zajistit žákovi i ostatním žákům bezpečnost. Žáka se snažíme dostat na vzduch, aby alkohol rozchodil, případně vyzvracel. Je důležité vědět, co a kolik toho vypil, a jestli alkohol nekombinoval ještě s jinou látkou. Jestli je „jen“ rozjařený nebo naopak utlumený, ještě komunikuje a udrží rovnováhu, necháme ho vyspat ve vhodném prostoru, ale pravidelně kontrolujeme jeho stav. **Učiteli není dovoleno provádět šetření.** ŘŠ sepíše zápis a informuje rodiče. Rozhovor se žákem necháme až na druhý den.

Neprodleně vyhledat lékaře pokud:

- je žák bezvládný, nedá se probudit, upadá do bezvědomí, chová se výrazně nepřiměřeně, hrozí těžká otrava
- došlo k úrazu hlavy, vdechnutí zvratků nebo jiným komplikacím
- účinek alkoholu odezněl, ale přetrvávají psychické problémy, žák vyhrožuje

15.3.5 První pomoc při otravě návykovými látkami a alkoholem

Jak jednat s lidmi, kteří jsou pod vlivem alkoholu nebo drog

Návykové látky, zejména pervitin a halucinogeny (tripy), zvyšují riziko agresivního jednání. Je třeba zachovávat následující pravidla:

- logické argumenty a slovní obsah nemívají u intoxikovaných valný význam, při otravě návykovými látkami a alkoholem nelze příliš spoléhat na komunikaci s poškozeným,
- intoxikovaní zejména drogami často prudce reagují na neverbální komunikaci; je vhodné, pokud možno vyhnout se prudkým pohybům, mluvit klidně, tišeji, pomaleji a v hlubší hlasové poloze,
- odklad přivolání lékařské pomoci může člověka vážně ohrozit na zdraví nebo životě; důvodem k okamžitému odbornému zákroku je i pouhé podezření z otravy.

První pomoc při otravě návykovými látkami

Zajistěte dostatek čerstvého vzduchu, nepodávejte alkohol, černou kávu ani mléko. Maximální dostatek čerstvého vzduchu je třeba zajistit zejména, když k otravě došlo vdechováním škodlivých látek. Pokud možno je třeba opatřit informace o látce (nebo látku), která byla požitá. Informace (látku) předejte přivolanému lékaři. Usnadní to další léčbu, u řady látek jsou známy účinné protijedy.

Než přijde lékař

Důležité je odlišit, jakou cestou došlo k intoxikaci a odlišit, zda je intoxikovaný při vědomí nebo v bezvědomí.

Při vědomí – k otravě došlo ústy

- podat větší množství vody (případně s živočišným uhlím, je-li po ruce)
- vyvolat stlačením kořene jazyka zvracení
- zabránit prochlazení
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit, pokud možno informace o látce, která byla požitá, a předat ji přivolanému lékaři

Při vědomí – k otravě došlo nitrožilní cestou nebo vdechnutím

- zajistit maximálně možný dostatek čerstvého vzduchu
- zabránit prochlazení
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři

Zvracení nemá smysl vyvolávat, látka neprošla zažívacím ústrojím.

Při bezvědomí

Nikdy nepodávat nic ústy! Nesnažit se vyvolávat zvracení!

- položit postiženého do stabilizované polohy na bok, aby nezapadl jazyk
- sledovat dýchání – při zástavě dechu uvolnit dýchací cesty (záklonem hlavy a odstraněním zvratků nebo cizího tělesa tím, že sáhnete do úst a vyčistíte je) a zahájit dýchání z úst do úst
- zabránit prochlazení
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři

Specifika otrav u různých návykových látek

Alkohol

U těžších otrav je nebezpečí vdechnutí zvratků nebo zástavy dechového centra. Nepodceňujte těžší opilost a volejte lékaře.

Marihuana a hašiš

Časté jsou úzkostné stavy. Je třeba zajistit dohled, aby osoba pod vlivem drogy neublížila sobě nebo druhému. Lékařskou pomoc je třeba zajistit zejména proto, že po odeznění účinků drogy přetrvávají duševní problémy.

Pervitin

I zde je vhodné zajistit dohled více osobami, protože i zde je riziko nesmyslného a nebezpečného jednání. Úzkostné stavy, pocity pronásledování, někdy i halucinace.

Halucinogeny (tripy)

Je vhodné zajistit nepřetržitý dohled více osobami, pod vlivem drogy mohou postižení jednat velmi agresivně, nesmyslně a nebezpečně. Poměrně časté jsou úzkostné stavy a pocity pronásledování (pozor na pády z oken). Lékařská pomoc je naléhavě nutná.

Opioidy (heroin)

Předávkování je poměrně časté, dostavuje se tlumivý účinek na dýchání. Časté je bezvědomí a zástava dechu. Účinky se někdy podobají těžké opilosti.

Těkavé látky (ředidla, rozpouštědla, lepidla)

Intoxikovaný je masivně cítit těmito látkami, při silné otravě může rychle dojít k zástavě dechu a bezvědomí.

15.3.6 Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

- O události pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného.
- Věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost.
- V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

15.3.7 Jak postupovat při vzniku škody na školním majetku

- Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.
- V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.
- V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

15.3.8 Násilí ve škole

Mezi nejrizikovější faktory v každodenním školním životě patří zejména agresivní chování.

Mezi rizikové faktory na straně školy patří například neznalost příčiny agresivity a absence dovedností nutných k zacházení s dětmi s poruchami chování.

Rizikových faktorů chování na straně žáků je mnoho, s některými se dá pracovat, s jinými nikoli.

Možné projevy násilí ve škole:

- Rvačky, používání zbraní
- Vydírání, loupeže
- Veřejné zostuzení
- Vandalismus (ničení školního majetku, věcí spolužáků)
- Zneužívání moci učitelem
- Násilí žáků vůči pedagogům, útoky na učitele
- Násilí mezi dospělými pracovníky školy
- Násilí rodičů vůči pedagogům nebo pedagogů vůči rodičům
- Skupinová agrese (šikana)

Nejčastější krizové situace:

- Kdykoli se nějaká střelba, či jiné násilí ve světě nebo u nás odehraje, je nutné se žáky o tom mluvit, nechat je vyjádřit jejich názor.
- Jakékoli násilí ihned prošetřit a vyvodit patřičné důsledky, zásah zbraní bolí a může i zabít.
- Kopy, údery, hmaty a chvaty jsou projevy násilí, které používají především mladší žáci, obvykle po zhlédnutí návodného filmu v televizi.
- Rvačka nebo bitka není šikana, i když se jí účastní více žáků. Je to obvykle záležitost kluků a rázných děvčat. Rvačkám se prevencí nedá zabránit, je to momentální řešení dané situace.

Postup a řešení těchto situací:

- Ve školním řádu je stanoven příslušný zákaz. Je určeno, co bude následovat v případě porušení takového zákazu. Zákazy se týkají především nošení nebezpečných předmětů, zbraní a pyrotechniky do školy a všech projevů násilného chování.
- Jakékoli zranění žáka jiným za použití zbraně nezamlčovat, ale ihned řešit. Ihned oznámit vedení školy a provést zápis.
- Prostřednictvím vedení školy informovat zákonné zástupce žáka.
- V případě porušení zákona ihned vyrozumět Policii ČR a OSPOD. PČR je třeba také volat, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

15.3.9 Prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních

Specifika v chování žáků s poruchou autistického spektra

PAS jsou celoživotní, některé projevy s věkem mizí, jiné se zase mohou objevit. Děti, žáci a studenti (dále jen „žák“) s PAS považujeme ve školské praxi za žáky s různou mírou speciálních vzdělávacích potřeb. Chování a jednání žáků s PAS ovlivňuje především odlišné vnímání, porozumění a sociální komunikaci. Chování a projevy jsou u každého žáka s PAS značně různorodé. Některé schopnosti a dovednosti mohou být rozvinuté, jiné výrazně opožděné nebo nerozvinuté. U žáků s PAS se lze setkat s různou mírou rozvoje řeči (mutismus, dysfázie, echolálie, verbalismus, ulpívání na tématu hovoru, repetitivní doptávání, ale také rozvinutou slovní zásobou i jazykovým nadáním, nebo naopak úplnou absencí řeči), různými intelektovými schopnostmi (mentální retardace, průměrné intelektové schopnosti s nerovnoměrným vývojem, nadprůměrné nadání) i s různým stupněm zájmu o sociální kontakt (děti mazlivé, pasivní, netečné, zdrženlivé, nejisté a neschopné přiměřeně navázat kontakt, neschopné užívat neverbální chování jako např. výraz obličeje, oční kontakt, postoj těla či gesta, děti fixované na blízké osoby, aktivní). Častým projevem jsou stereotypní pohyby, zvláštní zájmy, omezená schopnost spontánně sdílet s ostatními dětmi radost a zájmy, či rigidní a kompulzivní chování. Četnost takového chování se zvyšuje při nadměrné stresové zátěži žáka. To může být

znamením „přetažení“ žáka. Při prevenci vzniku nežádoucího chování, stresu, či afektu je třeba mít na paměti, že žák s PAS v zátěžové a pro něj nestandardní situaci může opomíjet základní životní potřeby, jako např. fyziologická potřeba, příjem potravy, tekutin. Pokud pozorujeme na žákovi neklid, je vhodné nabídnout pití, připomenout jídlo, pamatovat na toaletu. Může se stát, že je žák dehydratovaný, hladový atd., ale sám tyto potřeby aktivně nevyřeší. Únava a „přetažení“ jsou signálem potřeby odpočinku, který dokáže navodit zklidnění. Pokud stereotypní rigidní projevy nejsou sebepoškozujícího nebo poškozujícího okolí ohrožujícího charakteru, je nutné nelpět na jejich zastavení, postupně odezní. Tyto projevy nesmí být důvodem jakékoliv formy trestání žáka. K projevům v oblasti tzv. diagnostické triády je často přidružena přecitlivělost na různé podněty jako zvuky, světlo, barvy, pachy, doteky apod. Znalost a respekt k přecitlivělosti žáka jsou nezbytným prvkem prevence vzniku jeho nežádoucího nebo až afektivního chování. Je nezbytné předvídat situace, kdy může s konkrétním podnětem přijít do styku. Způsoby práce s žáky s PAS jsou vždy individuální, přizpůsobené vzdělávacím potřebám každého jedince. Pokud škola nemá předchozí zkušenosti se vzděláváním dítěte s PAS, měla by se na jeho příchod dostatečně připravit. Při práci s žáky s PAS je mimo jiné nutná spolupráce s odborníky z oblasti dětské psychiatrie a školskými poradenskými zařízeními, majícími zkušenosti s danou diagnózou. Pro porozumění specifickým rysům diagnózy PAS, chování dětí s PAS, předcházení či vyvracení řady předsudků a obav z problémového chování zajistí ředitel školy odbornou osvětu pro pedagogické i nepedagogické pracovníky školy, žáky a rodiče.

Pro předcházení krizovým situacím spojeným s rizikovým chováním žáků s PAS je nutné dodržovat tato pravidla:

- pravidlo přesnosti, jasnosti instrukcí a zajištění předvídatelnosti;
- pravidlo jasné a konkrétní motivace;
- pravidlo vyšší míry tolerance;
- pravidlo důslednosti v přístupu;
- vyšší míra vizuální podpory;
- nadstandardní řešení obtíží s pozorností;
- vyšší míra vysvětlování sociálně komunikačních pravidel a situací, vyšší míra pomoci v některých situacích, které vyžadují praktický úsudek;
- možnost odpočinku, relaxace.

Pro případ výjimečných situací má naše škola vytvořený krizový plán pro žáky s PAS. Krizový plán vypracovává škola individuálně pro žáka, kterému krizová situace hrozí z důvodu přidružených zdravotních komplikací, včetně žáků s PAS.

Krizový plán obsahuje postupy, které přesně řeší individuální krizové situace, jež mohou nastat. Postupy jsou jasné a závazné pro každého pracovníka školy, určují konkrétní kompetence a odpovědnost jednotlivých zaměstnanců. Krizový plán obsahuje popis konkrétních kroků při vzniku nevhodného chování, problémového chování či problémové situace, vymezení kompetencí a odpovědnosti jednotlivých zaměstnanců, včetně přesného stanovení podmínek, kdy a za jakých okolností škola žádá o pomoc jiné odborníky, např. linku 155.